

המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית

משרד החינוך

מערכת שידורים לאומית

מפמ"ר עברית: תומר בוזמן
פיתוח: יניב כהן, ענבל גורן

דרכי מסירה

עברית – חטיבה עליונה

שם המורה: יניב כהן

מה נלמד היום

דרכי מסירה:

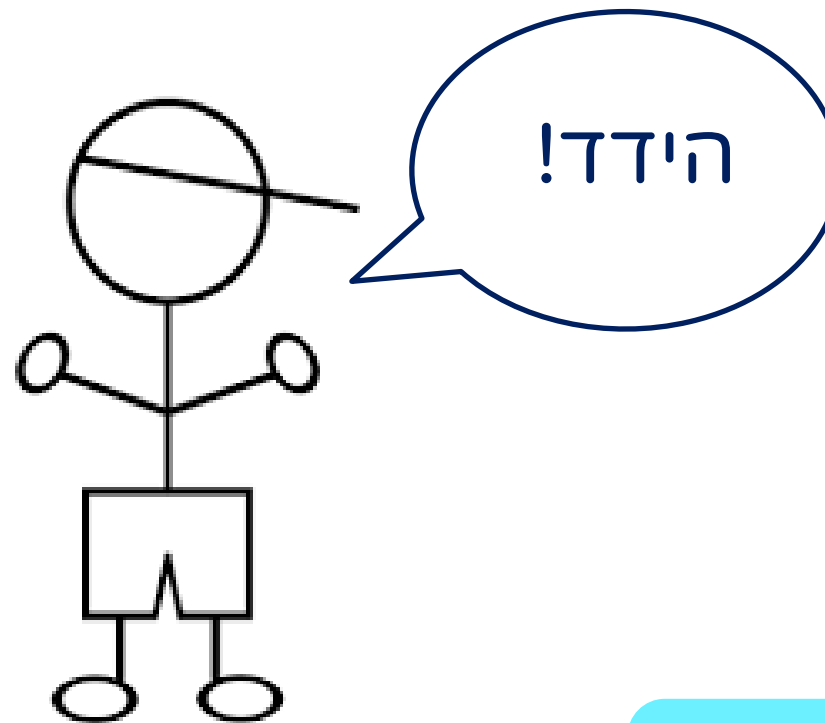
- מבנים שונים להעברת מסר
 - דיבור ישיר
 - דיבור עקיף
 - הסגר
 - תפקידם הרטורי של המבנים לעיל
 - תפקידם הרטורי של פועלי האמירה
-

מהי מסירת דברים?

שני טקסטים ושני דוברים מחייבים דרך מסירה

טקסט ב + דוברת ב

טקסט א + דובר א

מבנים שונים להעברת מסר

משפט חיווי

השמלה מוזהבת.

דיבור עקיף

רינת אומרת שהשמלה מוזהבת.

דיבור ישיר

רינת אמרה: "נראה לי שהשמלה מוזהבת".

הסגר

לדעתי, השמלה כחולה.

דיבור ישיר VS דיבור עקיף

דיבור ישיר	דיבור עקיף
התחייבות לציטוט מדויק	אין התחייבות לציטוט מדויק
המקור המצוטט (+פועל הבעה): "אמירה מדויקת".	המקור המצוטט + פועל הבעה + מילת שעבוד + תוכן הדברים.

מבנים שונים להעברת מסר

הסגר - מילה או צירוף המציינים הערה של הכותב, המבטאת את יחסו כלפי תוכן הנאמר או מצביעה על מקור הדברים או המוסר אותם. ההסגר מופרד בדרך כלל בפסיק.

- לפי פרופסור ברמן,
- לדעתי,
- לדברי מומחים,

לפניך משפט על פי טקסט 3.

לדברי אבי הסוציולוגיה המודרנית, הכריזמה היא תכונה שאדם יחיד ניחן בה, ובגללה הוא מובדל מאחרים.

(1) במשפט זה מובאים דברי אבי הסוציולוגיה המודרנית.

באיזו דרך מסירה בחר הכותב להביא את דברי הסוציולוג? הסגר

לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- I. מנהלי בתי הספר המקצועיים טוענים כי הם יכולים לשנות את המצב.
- II. לטענת אנשי מקצוע, אפשר לממש יכולות מסוימות רק בבתי הספר המקצועיים.
- III. מטרת בתי הספר המקצועיים היא להכשיר תלמידים להשתלבות במקצועות הטכניים.

(4) במשפט II יש מבנה תחבירי למסירת דברים.

- מהי דרך מסירת הדברים במשפט זה?

הסגר

- נסח מחדש את משפט II: השתמש בדרך אחרת למסירת דברים.

אנשי מקצוע טוענים שאפשר למנוע...

לפניך קטע.

- 1 מדוע האינטליגנצייה החברתית והאינטליגנצייה הרגשית מתעצמות עם השנים?
- 2 הביולוגים סבורים שמדובר בהתפתחות נירו-ביולוגית. לעומתם הפסיכולוגים מאמינים כי מדובר בהתפתחות רגשית. מחקר בשדה הפסיכולוגיה הראה כי מבוגרים שולטים ביעילות רבה במנגנון הבקרה הרגשית שלהם.
- 4 יכולת זו היא שעושה אותם לחכמים יותר.
- 5

(1) • ציין מהי דרך מסירת הדברים בשורות 2-4 בקטע. דיבור עקיף

• מסירת הדברים בשורות 2-4 נעשית באמצעות שימוש בפסוקיות.

ציין את התפקיד התחבירי המשותף לפסוקיות אלה. פסוקית מושא /המשך בעמוד 2/

ב. לפניך קטע מעובד מכתבה שהתפרסמה ב"אקונומיסט" ב-31/3/2016. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

(1) לפי אריק פיש, מחבר הספר "בני דור המילניום של סין", בני דור זה נאחזים בכל הזדמנות שנקרית להם בחיים. (2) רבים סבורים שדור זה נתון במשבר, ואילו אחרים סבורים שצעירי דור זה ייטיבו להסתגל לאתגרים הצפויים להם בעולם משתנה. (3) "כשבני דור המילניום ישלטו בעולם, החברה תתנהל טוב יותר", טוען עיתונאי צעיר ממלזיה. (4) עוד הוא הוסיף שכשבני דור המילניום ישלטו בעולם, הוא גם יהיה ירוק יותר.

ניתוח / המרה

(1) בקטע יש שלוש דרכי מסירה. ציין את דרך המסירה בכל אחד מן המשפטים.

הסגר

משפט 1:

דיבור עקיף

משפט 2:

דיבור ישיר

משפט 3:

דיבור עקיף

משפט 4:

הדיבור הישיר – נציג האמינות

מטרות

- הקניית גוון סמכותי לנאמר
- המחשת המצב המתואר
- מאפיינים למהימנות גבוהה
- המקור המצוטט הוא בעל מעמד נחשב
- לשון הציטוט היא רשמית

שחקני ב"ש יציעו פשרה: "המתווה בעייתי"
האולטימטום של ברקת יפוג ביום ראשון. ז'וסוואה סרב לקיצוץ
מוטי פשנצקי | 10:56

הדיבור הישיר

יתרונות רטוריים

אור רביד

אברהם רובינשטיין, ראש עיריית בני ברק, כתב לתושבי העיר:
"יש רגעים שבהם צריך לעצור ופשוט לזעוק ולהתריע. בבני ברק
למרבה הצער יש כ-300 חולי קורונה. זה קצב הדבקה חריף והכי
מסוכן מכל הארץ, כשהתחזית מבהילה הרבה יותר. זה הזמן
להתעורר! רבני העיר וגדולי ההוראה זועקים: הפסיקו את
ההתחכמויות של מניינים מעל 10 מתפללים. פשוט שבו בבית
בזהירות. זה פיקוח נפש"

17:47

הדיבור העקיף

יתרונות רטוריים

ירון שניידר

מקרה ראשון של מוות מקורונה בסוריה, על פי דיווחי האופוזיציה הסורית: מדובר בצעיר בשנות ה-20 לחייו ממחוז דרעא שסבל מסוכרת. אחרי שחלה הידרדרות במצבו הוא אושפז בבית החולים בוסרא א-שאם במזרח המחוז ושם מת אתמול

11:49

לטענת תושבים בדרעא, משטר אסד עדיין מנסה להסתיר את היקף האמיתי של התפרצות המגפה במדינה

11:49

נס
ה

20

22:1

רש
ליע
תק
אמ
כמ

ב. לפניך קטע מעובד מכתבה שהתפרסמה ב"אקונומיסט" ב-31/3/2016. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

(1) לפי אריק פיש, מחבר הספר "בני דור המילניום של סין", בני דור זה נאחזים בכל הזדמנות שנקרית להם בחיים. (2) רבים סבורים שדור זה נתון במשבר, ואילו אחרים סבורים שצעירי דור זה ייטיבו להסתגל לאתגרים הצפויים להם בעולם משתנה. (3) "כשבני דור המילניום ישלטו בעולם, החברה תתנהל טוב יותר", טוען עיתונאי צעיר ממלזיה. (4) עוד הוא הוסיף שכשבני דור המילניום ישלטו בעולם, הוא גם יהיה ירוק יותר.

תפקוד

3

(2) ציין את מספר המשפט שדרך המסירה בו היא המדויקת ביותר.

(3) נמק את קביעתך.

בשימוש בדיבור ישיר מתחייב המוען לשמור הן על תוכן
הדברים של הדובר המקורי והן על אופן אמירת הדברים

ניתוח / המרה

(4) בחר באחד המשפטים, וכתוב אותו בדרך מסירה השונה מן הדרך שבה הוא כתוב.

עוד הוא הוסיף: "כשבני דור המילניום..."

לפניך שלושה משפטים ובהם דרכי מסירה שונות.
קרא את המשפטים, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- I. חז"ל שאמרו: **"אל תעש תפילתך קבע"** הם שיצקו דפוסים קבועים לתפילה. **דיבור ישיר**
- II. נאמר במסכת ברכות: **"אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש"**. **דיבור ישיר**
- III. לדברי המגיד מאוסטרהא, כאשר האדם חושב שהוא מסוגל להניע דברים בעצמו, הקב"ה כביכול אומר לו: **"...נראה לאן תגיע"**.

ניתוח / המרה

- (1) ציין את מספרו של המשפט שיש בו יותר מדרך מסירה אחת, וכתוב מה הן דרכי המסירה שבו.

III – לדברי המגיד מאוהסטרעה – הסגר; האדם חושב ש –
דיבור עקיף; הקב"ה אומר לו: " – דיבור ישיר.

- (2) בכל אחד מן המשפטים האחרים תחם את הדברים הנמסרים, וציין מעל כל חלק שתחמת את התפקיד התחבירי שלו.

לפניך שני משפטים מורכבים, ובכל אחד מהם מילת הקישור "אם" פותחת פסוקית.

I. אם ישאלו את החניכים מה הם הערכים החשובים ביותר בתנועה שהם חברים בה, מה הם יגידו?

II. נטע סיזל: "בעיניי, המדד להצלחה הוא השאלה אם אנחנו מצליחים לגדל אנשים שמגלים מעורבות חברתית".

ניתוח / המרה

(4) משפט II מוסר בדיבור ישיר את דבריה של נטע סיזל.

כתוב את המשפט מחדש כך שימסור את דבריה של נטע סיזל במשפט מורכב בעל פסוקית מושא בדיבור עקיף.

נטע סיזל טוענת שבעיניה, המדד להצלחה הוא השאלה אם הם מצליחים לגדל אנשים שמגלים מעורבות חברתית.

לפניך קטע מכתבה שפורסמה בהד החינוך (ניסן תשע"ו, אפריל 2016).
הקטע מחולק לשלושה משפטים.

- I. לאלי שיש, מנהל אגף של"ח וידיעת הארץ במשרד החינוך זה שתיים-עשרה שנה, יש בשורה: "אנחנו בעיצומו של תהליך, ובסופו ייהפך הטיול השנתי למסע משמעותי — ממ"ש".
- II. שיש מסביר שאחד העקרונות החשובים של ממ"ש הוא שמסלולי הטיול יהיו מסקרנים ומעוררי רגשות.
- III. לדבריו, התפקיד של מערכת החינוך הוא להקנות לתלמידים ידע, ערכים ומיומנויות משום שהם מכינים את התלמיד לחיים.

ניתוח / המרה

(1) בכל משפט יש דרך שונה למסירת הדברים.

ציין את דרך מסירת הדברים בכל אחד מן המשפטים.

משפט I: דיבור ישיר

משפט II: דיבור עקיף

משפט III: הסגר

לפניך קטע מכתבה שפורסמה בהד החינוך (ניסן תשע"ו, אפריל 2016).
הקטע מחולק לשלושה משפטים.

- I. לאלי שיש, מנהל אגף של"ח וידיעת הארץ במשרד החינוך זה שתיים-עשרה שנה, יש בשורה: "אנחנו בעיצומו של תהליך, ובסופו ייהפך הטיול השנתי למסע משמעותי — ממ"ש".
- II. שיש מסביר שאחד העקרונות החשובים של ממ"ש הוא שמסלולי הטיול יהיו מסקרנים ומעוררי רגשות.
- III. לדבריו, התפקיד של מערכת החינוך הוא להקנות לתלמידים ידע, ערכים ומיומנויות משום שהם מכינים את התלמיד לחיים.

תפקוד

(2) ציין את מספר המשפט שדרך מסירת הדברים בו היא המדויקת ביותר. 1

נמק את קביעתך. בשימוש בדיבור ישיר מתחייב
המוען לשמור הן על תוכן הדברים של הדובר
המקורי והן על אופן אמירת הדברים

פועלי הבעה

חוזרים לשני הטקסטים...

פועלי הבעה הם פעלים (או שמות פועל, או שמות פעולה) שמשתמשים בהם במסירה של דברים.

ב"חזית" נמצא כותב הטקסט שאנו קוראים, המדווח, מסכם או סוקר מקור כלשהו. דובר ב יכול לבחור פועל משתי קבוצות הפעלים הבאות:

- פעלים טעונים, ריגושיים, מודליים - שהדובר מעורב בהם (שיבח, האשים, חלק על, איים)
- פעלים ניטרליים - שהדובר לא מעורב בהם (אמר, מסר, דיווח, ציין)

ב. לפניך ארבעה משפטים.

- I. ארגון ההורים הארצי התריע שיש לבטל את מוסד הטיול השנתי הזהיר כי הטיולים הם חממה לאלימות.
- II. החוקר עודד אבישר מציין כי עם קום המדינה שיקפו טיולי בית הספר את סדר היום הלאומי.
- III. האחראי לטיול דיווח למכבי האש על שרפה שפרצה בשטח.
- IV. אולי בעוד כמה שנים יאמר תלמיד: "כל מה שהייתי צריך לדעת, למדתי בטיול השנתי".

ניתוח / המרה

- (1) הקף את כל פועלי האמירה (פועלי ההבעה) במשפטים.
שים לב: ייתכן יותר מפועל אמירה אחד במשפט.

תפקוד

- (2) מיין בטבלה שלפניך את פועלי האמירה שהקפת.

פעלים שמובעת בהם עמדה	פעלים ניטרליים
התריע; הזהיר;	מציין; דיווח; יאמר

לפניך שני משפטים. הפיסוק של כל אחד מן המשפטים משפיע על המשמעות שלו.

I. לדבריו, לא הייתה כל התייחסות.

II. לדבריו לא הייתה כל התייחסות.

תפקוד

(1) הסבר את המשמעות של כל אחד מן המשפטים.

המשמעות של משפט I: מישהו אמר: "לא הייתה כל התייחסות".

המשמעות של משפט II: לא התייחסו כלל למה שהוא אמר.

ניתוח / המרה

(2) ציין את תפקידה התחבירי של המילה "לדבריו" בכל אחד מן המשפטים.

משפט I: הסגר משפט II: לוואי

להלן שאלות ששאלו תלמידים בטיול:

- I. אוף, מתי כבר מגיעים?
- II. נוכל לישון עד מאוחר?
- III. למה אני צריך את זה?
- IV. וואו, כמה עולה לגור פה?
- V. יש טלויזיות בחדרים?
- VI. האוטובוס קרוב?

ניתוח / המרה

- (1) בחלק מן המשפטים יש מילות שאלה. ציין את התפקיד התחבירי המשותף לכל מילות השאלה. תיאור
- איזו מילת שאלה אפשר להוסיף לשאלות שאין בהן מילת שאלה בלי לשנות את משמעות המשפט? האם
- בחר באחד מן המשפטים שאין בו מילת שאלה, וכתוב אותו מחדש עם מילת השאלה שצינת.

האם נוכל לישון עד מאוחר?

להלן שאלות ששאלו תלמידים בטיול:

- I. אוף, מתי כבר מגיעים?
- II. נוכל לישון עד מאוחר?
- III. למה אני צריך את זה?
- IV. וואו, כמה עולה לגור פה?
- V. יש טלויזיות בחדרים?
- VI. האוטובוס קרוב?

- חֲבֵר משפט מורכב שבו ישמש המשפט שכתבת פסוקית בדיבור עקיף, וציין את סוג הפסוקית. (הוסף חלק עיקרי).

שאלתי אם נוכל לישון עד מאוחר.

פסוקית מושא

לפניך ארבעה משפטים, ובהם מבנים תחביריים שונים למסירת דברים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- I. לפי נתוני ארגון ההגירה הבין-לאומי, בשנה האחרונה טבעו 3,492 מהגרים שניסו להגיע לאירופה דרך הים.
- II. בהונגריה אומרים כי הם קורסים תחת נטל קליטת המהגרים.
- III. "אירופה אינה מחויבת לקלוט בשטחה את כל המהגרים", טוען אבי פרימור.
- IV. לטענת אזרחים בגרמניה, קליטת מהגרים בלי הגבלה עלולה לפגוע בצביון של מדינתם.

ניתוח / המרה

א. ציין את דרך מסירת הדברים בכל אחד מן המשפטים I-IV.

I – הסגר

II – דיבור עקיף

III – דיבור ישיר

IV – הסגר

לפניך ארבעה משפטים, ובהם מבנים תחביריים שונים למסירת דברים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- I. לפי נתוני ארגון ההגירה הבין-לאומי, בשנה האחרונה טבעו 3,492 מהגרים שניסו להגיע לאירופה דרך הים.
- II. בהונגריה אומרים כי הם קורסים תחת נטל קליטת המהגרים.
- III. "אירופה אינה מחויבת לקלוט בשטחה את כל המהגרים", טוען אבי פרימור.
- IV. לטענת אזרחים בגרמניה, קליטת מהגרים בלי הגבלה עלולה לפגוע בצביון של מדינתם.

ב. (1) העתק מן המשפטים II, III, רק את המידע שנמסר במשפט.

משפט II: ההונגרים קורסים תחת נטל קליטת המהגרים

משפט III: אירופה אינה מחויבת לקלוט בשטחה את כל המהגרים

תפקוד

(2) מבין המשפטים II, III, ציין את מספר המשפט שהמידע שנמסר בו אמין יותר.

נמק את קביעתך במושגים תחביריים. משפט III מוסר את המידע באופן האמין ביותר כיוון ששימוש בדיבור ישיר מתחייב לציטוט מדויק של הטקסט המקורי

לפניך משפט המנוסח כפי שמקובל לנסח כותרות בעיתונים.

חוקרים: חינוך לתזונה נכונה בגן ישפר את הרגלי האכילה של הילדים.

הוסף פועל אמירה למשפט וכתוב אותו מחדש.

חוקרים קובעים: "חינוך לתזונה..."

לפניך שני משפטים.

חינוך לתזונה נכונה בגן תורם להקניית הרגלי אכילה נכונים לילדים. כך עולה ממחקר

חדש.

כתוב את שני המשפטים במשפט מורכב אחד, תחם בו את הפסוקית, וציין את

תפקידה התחבירי.

פסוקית נושא (=הדבר)

ממחקר חדש עולה שחינוך לתזונה נכונה בגן תורם...

לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם צירוף מילים מסומן בקו.

I. לדברי עורכי המחקר, אפשר לשפר את הרגלי האכילה של הילדים.

II. יש גננות אשר אינן מאמינות לדברי עורכי המחקר.

(1) ציין את תפקידו התחבירי של הצירוף המסומן בקו בכל אחד מן המשפטים.

I. הסגר _____

II. מושא _____

תפקוד

(2) מהי התרומה של הצירוף המסומן בקו במשפט I למשמעות המשפט?

הצירוף תורם למהימנות התוכן שכן עורכי מחקר הם בני סמכא.

א. לפניך שני משפטים, ובהם מבנים תחביריים שונים למסירת דברים בשם אומרם.
ליד כל משפט יש קו.

I. יושבת ראש הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי אמרה: "הנתונים מוכיחים גם הם שפערי השכר הם עיוות מוסרי ויש להמשיך להילחם בהם".

1

II. לטענת הנשים, הגברים בקבוצה לא התחשבו בהן ואפילו לעגו להן בגלל רצונן העז בשוויון. 3

לפניך תיאור של שלושה מבנים תחביריים המוסרים דברים בשם אומרם.

(1) משפט מורכב בעל פסוקית מושא בדיבור ישיר.

(2) משפט מורכב בעל פסוקית מושא בדיבור עקיף.

(3) משפט בעל הסגר.

בקו שליד כל אחד מן המשפטים II-I, ציין את המספר של המבנה התחבירי המתאים למשפט.

לפניך שני משפטים, ובהם מבנים תחביריים שונים למסירת דברים בשם אומרם.
ליד כל משפט יש קו.

I. יושבת ראש הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי אמרה: "הנתונים מוכיחים גם הם שפערי השכר הם עיוות מוסרי ויש להמשיך להילחם בהם".

1

II. לטענת הנשים, הגברים בקבוצה לא התחשבו בהן ואפילו לעגו להן בגלל רצונן העז בשוויון. 3

ב. בכל אחד מן המשפטים I-II, ציין את התפקיד התחבירי של החלק המציין את הדובר.

— התפקיד התחבירי של החלק המציין את הדובר במשפט I:

נושא

— התפקיד התחבירי של החלק המציין את הדובר במשפט II:

הסגר

לפניך שני משפטים, ובהם מבנים תחביריים שונים למסירת דברים בשם אומרם.
ליד כל משפט יש קו.

I. יושבת ראש הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי אמרה: "הנתונים מוכיחים גם הם שפערי השכר הם עיוות מוסרי ויש להמשיך להילחם בהם".

1

II. לטענת הנשים, הגברים בקבוצה לא התחשבו בהן ואפילו לעגו להן בגלל רצונן העז בשוויון. 3

ג. בחר באחד מן המשפטים I-II, ונסח אותו במבנה תחבירי אחר – מבין המבנים שבסעיף א לעיל [מבנים (1)-(3)].

המשפט שבחרת: I

ניסוח על פי מבנה אחר: יושבת ראש הוועדה... אמרה שהנתונים

לפניך שני משפטים, ובהם מבנים תחביריים שונים למסירת דברים בשם אומרם.
ליד כל משפט יש קו.

I. יושבת ראש הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי אמרה: "הנתונים מוכיחים גם הם שפערי השכר הם עיוות מוסרי ויש להמשיך להילחם בהם".

1

II. לטענת הנשים, הגברים בקבוצה לא התחשבו בהן ואפילו לעגו להן בגלל רצונן העז בשוויון. 3

ד. לפניך משפט נוסף.

באספות הקבוצה התייחסו בזלזול לטענת הנשים בדבר חוסר השוויון.

מהו ההבדל בין התפקיד התחבירי של צירוף המילים "לטענת הנשים" במשפט זה

ובין התפקיד התחבירי של צירוף זה במשפט II ?

במשפט החדש התפקיד התחבירי של הצירוף הוא מושא לעומת הסגר במשפט II.

נוהל שימוש ביצירות מוגנות בזכויות יוצרים ואיתור בעלי זכויות (במצב חירום – מגפת הקורונה)

1. הודעה בשידור

א. בתחתית השידור ככתובית, ואם לא אפשרי אז בסוף השידור בשקופית, יופיע המשפט הבא:
"השימוש ביצירות במהלך שידור זה נעשה לפי סעיף 27א לחוק זכות יוצרים, תשס"ח-2007. אם
הינך בעל הזכויות באחת היצירות, באפשרותך לבקש מאיתנו לחדול מהשימוש ביצירה, זאת
באמצעות פנייה לדוא"ל rights@education.gov.il"